

Dames en heren,

We beleven vandaag een bijzondere gebeurtenis: de onthulling van een informatiebord bij de Joodse begraafplaats in Dirksland. Normaal gesproken krijgt of trekt de plaatsing van een informatiebord niet zoveel aandacht. Deze keer wel. Waarom dit maal wel? Daar wil ik samen met u bij stilstaan.

De aanwezigheid van een Joodse minderheid in Nederland heeft een lange geschiedenis. Hoewel zij pas eind 18e eeuw als volwaardige burgers werden erkend, voelden zij zich hier al eeuwenlang thuis. De misdaden en verschrikkingen van WO II zijn hier in een dramatisch keerpunt geworden. Diepe gaten en wonden zijn t.g.v. hiervan in de Joodse gemeenschap en cultuur geslagen. De cultuur van de vroegere joodse gemeenschap heeft wel degelijk haar sporen nagelaten onder andere in de vorm van de Joodse begraafplaatsen.

In Nederland zijn 230 Joodse begraafplaatsen te vinden en in Dirksland vinden we er hier één van.

Jan Both heeft zojuist stil gestaan bij de geschiedenis van de Joodse begraafplaatsen op ons eiland. Ook Goeree-Overflakkee heeft eeuwenlang een bloeiende Joodse gemeenschap gekend. Ook die gemeenschap kwam door de verschrikkingen van de Tweede Wereldoorlog tot een einde. Een tragisch lot voor een volk dat volledig in de Nederlandse samenleving, ook op Goeree-Overflakkee, was geïntegreerd. Eeuwenlang hebben de Joden geleden onder vervolging en haat. Na de oorlog leek het antisemitisme ook in onze samenleving de nekslag te hebben gekregen. Helaas, als we niet oppassen laait dit antisemitisme ook in ons land weer op. En dat is dan ook gelijk de reden dat de onthulling van het informatiebord bij de Joodse begraafplaats in Dirksland vandaag niet ongemerkt voorbij mag gaan. Overal in Nederland zien we dat er van alles aan gedaan wordt om antisemitisme tegen te gaan. Daarbij helpt het enorm als de herinnering aan de Joden uit het verleden levend wordt gehouden. Educatie is het sleutelwoord. Het is onze taak om de cultuurhistorie van Goeree-Overflakkee te behouden. Het is in deze tijd belangrijk om, in het bijzonder met onze kinderen, in gesprek te gaan over de gevolgen van racisme, uitsluiting en vooroordelen. Vanuit het verleden, met elkaar stilstaan bij het heden en de toekomst.

Daar past de officiële onthulling van het informatiebord met alle publiciteit vandaag ook bij. Ik complimenteer allen die bij dit initiatief zijn betrokken.

Kees van Rixoord kwam op het mooie idee om een informatiebord op deze bijzondere locatie te plaatsen. Hij ging hierover in gesprek met de Dorpsraad van Dirksland, die hem de opdracht gaf om het verder uit te gaan voeren. Met de hulp van Eduard Huisman van het NIK, streekarchivaris Jan Both, Piet de Man (betrokken bij de laatste restauratie van de Joodse begraafplaats), Anne Marijke Elema van de gemeente en tenslotte DINK, die het bord heeft ontworpen, is dat heel goed gelukt.

De Joodse begraafplaats van Dirksland is vrij onbekend, zelfs voor mensen die hun hele leven in Dirksland hebben gewoond. Dat bleek tijdens de dorpswandelingen in Dirksland, die voor toeristen en belangstellenden regelmatig worden georganiseerd. Toch is er belangstelling om deze Joodse begraafplaats met eigen ogen te bekijken. Inwoners en bezoekers zijn geïnteresseerd in het verhaal van de kleine Flakkeese Joodse gemeenschap. Immers, deze begraafplaats is een plek vol herinnering.

Toen ik mij in dit verhaal verdiepte, ontdekte ik dat in het Hebreeuws een begraafplaats een Beth-Hagajjiem genoemd: woning der levenden. Een hoopvolle benaming die herinnert aan het mooie van het leven. Een andere mooie gedachte in dit verband is: Gelijkheid. Na het overlijden is iedereen gelijk. Vandaar dat deze gedachte ook in de praktijk van het aanzien van Joodse begraafplaatsen wordt teruggezien. Een begraafplaats heeft dezelfde kedoesja (heiligheid) als een synagoge, waar ook iedereen als gelijke geldt. En dat beginsel geldt ook onze samenleving.

Ik vind het heel speciaal om dit informatiebord te onthullen, samen met mevrouw Margaliet Engelsman, een afstammeling van de Haagse familie. Eén van haar voorouders ligt hier begraven. Wat is het daarnaast ontzettend bijzonder dat er bij deze onthulling een ontmoeting plaatsvindt van Joden vanuit het hele land, die een band hebben met Goeree-Overflakkee en de betrokkenheid daarbij van bewoners van het huidige Dirksland. Eerder deze week stond er een mooi artikel in de krant van de kleindochters van Moos de Haas, die vanmorgen ook aanwezig

zijn. In het artikel gaven zij ook aan ernaar uit te kijken om andere nabestaanden van de Joodse gemeenschap op Goeree-Overflakkee te ontmoeten. Ik heb begrepen dat er zelfs vanuit Israël belangstelling is om mee te leven met deze bijeenkomst en de onthulling van dit informatiebord en dat dit wordt mogelijk gemaakt door een filmverslag dat online wordt gezet. Dat geeft aan dat de onderlinge verbondenheid ontzettend groot is. Heel bijzonder en waardevol.

Met het verstrijken van de jaren gaan sommige verhalen verloren en feiten dreigen we te vergeten. Dit informatiebord helpt ons om de herinnering aan de Joodse gemeenschap in Dirksland en op Goeree-Overflakkee levend te houden, en dat is enorm belangrijk.

Dank u wel